

INFORMATOR

KLINKI HEMATOLOGII I TRANSPLANTOLOGII

Spis treści

Spis treści.....	1
Historia Kliniki Hematologii i Transplantologii	2
Oddziały Kliniki	2
Poradnie	3
Ośrodek Dawców Szpiku	3
Pracownia Aferezy.....	3
Bank Tkanek i Komórek UCK	4
Działalność Kliniki	5
Usługi Medyczne	5
Programy Edukacyjne	5
Pracownicy	6
Bezpieczeństwo pacjenta:	6

Historia Kliniki Hematologii i Transplantologii

Klinika Hematologii i Transplantologii została powołana w 1991 roku przez rektora ówczesnej Akademii Medycznej Profesora Stefana Angielskiego. Jej pierwszym Kierownikiem i Ordynatorem był Profesor Andrzej Hellmann. Już po trzech latach istnienia Kliniki w dniu 31 maja 1994 roku przeprowadzono pierwszą i to udaną transplantację szpiku kostnego. 34-letniemu choremu na białaczkę szpikową przeszczepiono komórki układu krwiotwórczego pobrane od w pełni zgodnej w zakresie antygenów zgodności tkankowej siostry. Typowanie antygenów i dobór dawcy został przeprowadzony przez zespół Zakładu Immunologii pod kierunkiem dr Grażyny Moszkowskiej. Na początku maja 1994 roku przygotowania weszły w ostatnią fazę. Kontrolowano sprzęt do poboru szpiku, przeglądano zebrane w protokół procedury, analizowano zasady aseptyki i profilaktyki infekcyjnej, ustalono sposoby współpracy ze Stacją Krwiodawstwa, którą w przypadku pierwszego pacjenta ułatwiał fakt zgodności grup krwi między biorcą i dawcą, co nie jest regułą. Wobec braku w tym czasie własnego radiatora obowiązkowe napromieniowanie preparatów krwi i jej składników przeprowadzono w Klinice Radioterapii. Biorca pierwszego przeszczepu do dziś żyje bez wznowy choroby

Rok później dokonano w klinice pierwszej transplantacji autologicznych komórek krwiotwórczych. Pierwszym pacjentem poddanym autologicznemu przeszczepianiu komórek krwiotwórczych był chory z chłoniakiem Hodgkina¹. Transplantacja zakończyła się uzyskaniem pełnej regeneracji układu krwiotwórczego, bez istotnych powikłań, co potwierdziło prawidłowość procesu zabezpieczenia, przechowywania, a przede wszystkim jakości materiału przeszczepowego.

Oddziały Kliniki

Działalność transplantacyjna jest realizowana w oparciu o kompleksową opiekę zapewniającą diagnostykę i leczenie pacjentów ze schorzeniami hematologicznymi w warunkach stacjonarnych i ambulatoryjnych. Poradnie i oddziały kliniczne są miejscem diagnostyki, leczenia i w przypadku wskazań, ustalania roli transplantacji w terapii chorego pacjenta. Powstanie dobrego ośrodka transplantacyjnego jest możliwe jedynie w oparciu o ugruntowaną działalność leczniczą w zakresach podstawowych. Takim zapleczem są dla gdańskiego ośrodka transplantacyjnego oddziały stacjonarne Kliniki – Oddział Hematologii Ogólnej i Intensywnego Leczenia Hematologicznego, Oddział Transplantacyjny oraz Oddział Dzienny. Nie bez znaczenia jest także doświadczenie kadry, której członkowie przebywali na szkoleniach w ośrodkach zagranicznych w USA i Europie i możliwość pełnego kształcenia młodych adeptów transplantologii.

Oddział Intensywnego Leczenia Hematologicznego prowadzi terapię m.in. ostrych białaczek i zespołów mielodysplastycznych, a więc schorzeń, które obecnie stanowią główne wskazanie do alotransplantacji. W nowej lokalizacji, w Centrum Medycyny Nieinwazyjnej, dzięki zapewnieniu wysokiej aseptyki, oddział ten może być także miejscem działalności transplantacyjnej.

Z kolei Oddział Dzienny zapewnia leczenie pacjentów z przewlekłymi chorobami limfoproliferacyjnymi czyli chłoniakami, które często wymagają konsolidacji terapii poprzez autotransplantację komórek krwiotwórczych. Postęp, jaki dokonał się w hematologii w ostatnim dwudziestolecu, przesunął znaczny zakres terapii hematologicznych właśnie do opieki

¹ Nowotwór układu chłonnego wywodzący się z rodzaju białych krwinek – limfocytów B. Choroba najczęściej rozwija się w węzłach chłonnych.

ambulatoryjnej. Nowe, bardzo skuteczne, a jednocześnie niskotoksyczne leki mogą być stosowane w ramach pobytów dziennych. Pozwala to pacjentom nie odrywać się od warunków domowych i rodzinnych, a często także od aktywności zawodowej. Ilość hospitalizacji związanych z chemioterapią, przetaczaniem składników krwi, podawaniem leków nie cytostatycznych, wykonywaniem zabiegów diagnostycznych przekracza 50 dziennie. W budynku CMN oddział znalazł się w kompleksie opieki dziennej, zyskując nowe stanowisko do podawania leków, gabinety lekarskie i sale zabiegowe. W kompleksie tym wyodrębniono również miejsce dla Poradni Transplantacyjnej z oddzielną poczekalnią dla pacjentów poddanych przeszczepieniu.

Poradnie

Obecnie posiadamy kompleks poradni obejmujący: Poradnię Hematologiczną, Poradnię Zaburzeń Hemostazy, Poradnię Transplantacyjną. Ambulatorium pracuje w dni robocze do późnych godzin popołudniowych, udzielając ponad 1000 porad miesięcznie.

W Poradni Hematologicznej, poza diagnostyką i leczeniem schorzeń hematologicznych, prowadzona jest terapia w ramach programów lekowych z zastosowaniem najnowszych doustnych leków. Poradnia Zaburzeń Hemostazy stanowi ośrodek referencyjny dla Polski Północnej w zakresie leczenia skaz krwotocznych.

Poradnia Transplantacyjnego obejmuje kompleksową opiekę chorych zakwalifikowanych i przygotowywanych do transplantacji oraz pacjentów po przeprowadzonym przeszczepieniu. Poradnia ta zajmuje się badaniami i przygotowaniem dawców komórek krwiotwórczych do donacji. Są to zarówno członkowie rodzin chorych (dawcy rodzinni), jaki dawcy nie spokrewnieni, bezinteresownie zgłaszający się do Rejestrów Dawców.

Po udanym przeszczepieniu i po wypisie ze szpitala, we wczesnym okresie po transplantacyjnych pacjenci zgłaszają się na badania co tydzień. Potem w miarę upływu czasu i przy braku powikłań częstotliwość wizyt może się zmniejszać. Poradnia prowadzi również leczenie powikłań przeszczepowych zastosowaniem nowoczesnych technik leczniczych i nowych leków. Dzięki badaniom klinicznym realizowanym w UCK, pacjenci mają dostęp do najnowszych leków o dużym potencjale terapeutycznym.

Ośrodek Dawców Szpiku

Ośrodek jest jednym z 12 akredytowanych, aktywnych ODS, posiadającym w swoich zasobach dane około 19000 dawców, pozyskanych z akcji skierowanych głównie do młodzieży akademickiej. Corocznie kilkoro spośród zarejestrowanych ODS dawców okazuje się być zgodnym dawcą dla pacjentów w innych ośrodkach polskich i zagranicznych. Wyrażając zgodę na oddanie komórek krwiotwórczych, ratują życie innych – niekiedy w bardzo odległych zakątkach świata. Pobory komórek krwiotwórczych, koordynowane przez ODS i Poradnię Transplantacyjną, odbywają się w klinice, skąd materiał przeszczepowy trafia do Banku Tkanek i Komórek, a następnie, po kontroli jakościowej, jest przekazywany kurierom przebywającym z ośrodków transplantacyjnych.

Pracownia Aferezy

Integralną częścią Kliniki jest Pracownia Aferezy w której dokonuje się zbiórek komórek krwiotwórczych do przeszczepienia. Zabieg pobrania komórek trwa około 4 godzin, jest on bezpieczny - komórki pobierane są z krwi żyłnej po ich wcześniejszej mobilizacji ze szpiku kostnego do krwi obwodowej. W Pracowni stosowane jest nowoczesne wyposażenie, do którego

należą m.in. separatory nowej generacji Spectra Optia. Dodatkowo w Pracowni Afrezy wykonywane są zabiegi fotoferezy pozaustrojowej. Fotofereza pozaustrojowa (ang. extracorporeal photopheresis, ECP) – to rodzaj cytaferazy, polegająca na odseparowaniu limfocytów i ich pozaustrojowym napromienieniu promieniami UVA, po ich uprzednim uwrażliwieniu środkami zwiększającymi wrażliwość na nadfiolet, psoralenami. Zabiegi te stosuje się przy wystąpieniu choroby przeszczep przeciw gospodarzowi. Opieką nad pacjentami poddawanych procedurom zabiegowym zajmuje się wyspecjalizowana kadra lekarska i pielęgniarska.

Bank Tkanek i Komórek UCK

Niezbędnym warunkiem wykonywania transplantacji w UCK jest możliwość przechowywania we właściwych, kontrolowanych warunkach pobranych od pacjenta jego własnych komórek krwiotwórczych. Muszą one gwarantować, że przetoczone w odpowiednim momencie procedury przeszczepowej, będą w stanie odtworzyć układ krwiotwórczy chorego pacjenta poddanego przeszczepieniu. Bank Tkanek i Komórek zapewnia odpowiednią jakość materiałów przeszczepowych. Do 2017 roku Bank Tkanek i Komórek był integralną częścią Kliniki Hematologii i Transplantologii, ponieważ został stworzony w Klinice Hematologii i służył głównie potrzebom transplantacji komórek układu krwiotwórczego. Wobec jednak dynamicznego rozwoju transplantologii w całym Uniwersyteckim Centrum Klinicznym i nowych potrzeb innych jednostek transplantacyjnych Bank Tkanek i Komórek został wyłączony ze struktury Kliniki Hematologii i Transplantologii. Bank jest podmiotem uprawnionymi do dystrybucji komórek i tkanek, co spowodowało, że bank stał się kluczowym elementem zarówno auto- jak i alotransplantacji szeroko pojętego materiału komórkowego i tkankowego. W dyspozycji BTiK jest nowoczesny system kriogeniczny z kilkoma kriostatami, pracowniami preparatyki i kontrolowanego mrożenia i rozbudowanym systemem kontroli jakości. Zajmuje się także kontrolą i dystrybucją materiału przeszczepowego do ośrodków zewnętrznych. Wreszcie w ostatnich latach bierze aktywny udział w pozyskiwaniu zmodyfikowanych genetycznie limfocytów T, które wykorzystuje się w leczeniu nowotworów układu krwiotwórczego

Bank stanowi niezbędny warunek działalności wszystkich ośrodków transplantacyjnych UCK zajmujących się przeszczepianiem tkanek i komórek. W miarę poszerzania obszarów działalności transplantacyjnej Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego BTiK stał się istotnym ogniwem także w działaniach związanych z komórkami T-regulatorowymi w cukrzycy.

Inną, równie istotną częścią działania BTiK, jest współpraca z Ośrodkiem Dawców Szpiku UCK oraz Fundacją DKMS Polska. W ramach kooperacji komórki krwiotwórcze, pobierane w UCK od dawców niespokrewnionych, są dystrybuowane przez Bank do ośrodków przeszczepiających i trafiają do potrzebujących biorców poddawanych transplantacji na całym świecie.

Praca Banku związana jest również z odbiorem i przywozem materiału komórkowego dla pacjentów poddawanych przeszczepieniu w klinice. Choć coraz większy odsetek odpowiednich dawców znajduje się w polskich rejestrach to zdarza się, że jedynym zgodnym w zakresie antygenów układu HLA jest dawca mieszkający w krajach Europy.

Działalność Kliniki

Klinika Hematologii i Transplantologii jest jedynym w północnej Polsce ośrodkiem oferującym pełny zakres świadczeń w dziedzinie hematologii i transplantacji komórek krwiotwórczych.

Klinika prowadzi diagnostykę i leczenie wszystkich schorzeń układu krwiotwórczego oraz jest aktywnym ośrodkiem transplantacyjnym, akredytowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Europejską Grupę ds. Przeszczepiania Krwi i Szpiku. Ośrodek zapewnia kompleksową i ciągłą opiekę hematologiczną w ramach stacjonarnych oddziałów szpitalnych, oddziału dziennego i poradni przyklinicznej. Poza działalnością leczniczą, w klinice prowadzone są liczne projekty naukowe i badawcze oraz szeroka działalność edukacyjna. Klinika jest aktywnym członkiem polskich i europejskich grup roboczych.

Usługi Medyczne

Kompleksowa diagnostyka i terapia chorób onkohematologicznych (ostre białaczki, przewlekłe białaczki, chłoniaki agresywne i indolentne, nowotwory mieloproliferacyjne i mielodysplastyczne) i nienowotworowych schorzeń układu krwiotwórczego (anemie aplastyczne, niedokrwistości, małopłytkowości, zaburzenia układu krzepnięcia). Opieka realizowana jest poprzez hospitalizacje w stacjonarnych oddziałach klinicznych, hospitalizacje jednodniowe w oddziale dziennym oraz porady ambulatoryjne w Poradni Hematologicznej i Poradni Zaburzeń Hemostazy.

Przeszczepianie komórek krwiotwórczych („przeszczepianie szpiku”) w Oddziale Transplantacyjnym. Obecnie rutynowo wykonywane są przeszczepienia autologiczne oraz allogeniczne od dawców rodzinnych w pełni zgodnych i haploidentycznych oraz dawców niespokrewnionych. Klinika Hematologii i Transplantologii jest certyfikowanym ośrodkiem do prowadzenia terapii z użyciem zmodyfikowanych genetycznie limfocytów T tzw. komórkami CAR-T. W Klinice pracuje Interdyscyplinarny Zespół ds. leczenia dyskrazji płamocytarnych, do którego należą lekarze nefrologi, radiolodzy, patomorfologowie. Celem tego zespołu jest planowanie optymalnego leczenia u chorych na szpiczaka. Prace zespołu koordynuje lek Agata Tyczyńska. Klinika prowadzi Poradnię Transplantacyjną dla pacjentów po przeszczepieniu.

Leczenie i opieka nad pacjentami z hemofilią - ośrodek referencyjny.

Prowadzenie leczenia w ramach licznych programów lekowych NFZ w chorobach hematologicznych.

Prowadzenie leczenia innowacyjnymi metodami w ramach badań klinicznych faz: Ib/IIa, II, III i IV, w tym badań akademickich sponsorowanych przez Agencję Badań Medycznych

Rekrutacja i dobór dawców komórek krwiotwórczych - Ośrodek Dawców Szpiku.

Zabiegi aferezy (leukaferesa, plazmaferesa) – Pracownia Aferezy.

Preparatyka i krioprezewacja komórek macierzystych i limfocytów - Bank Tkanek i Komórek.

Programy Edukacyjne

Klinika prowadzi stały program edukacyjny dla pacjentów poddawanych przeszczepianiu komórek krwiotwórczych oraz w aktywny sposób popularyzuje wiedzę na temat transplantacji wśród mieszkańców województwa pomorskiego. Pracownicy Kliniki, będący ekspertami w różnych dziedzinach hematologii, współpracują z organizacjami zrzeszającymi pacjentów i w trakcie warsztatów i wykładów szerzą wiedzę medyczną na temat objawów chorób hematologicznych, współczesnych metod diagnostyki i leczenia.

Pracownicy

Ordynator – Prof. dr hab. n. med. Jan Maciej Zaucha
Pielęgniarka Oddziałowa – Agnieszka Kolbus
Z-ca ordynatora dr. Ekonomizacji – lek. Michał Taszner
Koordynator Oddziału Transplantacyjnego – dr hab. n. med. Maria Bieniaszewska
Koordynator Oddziału Intensywnego Leczenia Hematologicznego – dr n. med. Witold Prejzner
Koordynator Oddziału Hematologii Ogólnej – dr hab. n. med. Andrzej Mital
p.o. Koordynatora Oddziału Dziennego lek. Agata Tyczyńska
dr hab. n. med. Agnieszka Piekarska
dr n. med. Magdalena Dutka
dr n. med. Alicja Sadowska-Klasa
lek. Krzysztof Baran
lek. Wojciech Baran
lek. Anna Irga-Staniukiewicz
lek. Elżbieta Kimsa
lek. Michał Kurlapski
lek. Monika Szarejko
lek. Agata Szymańska
lek. Agata Tyczyńska
lek. Aleksandra Wądołowska
lek. Ewa Zarzycka

Koordynator DILO – mgr Anna Płotka
Psycholog Kliniczny – mgr Anna Kiżewska
Koordynator Pracowni Aferezy – mgr Aleksandra Badeńska
Dietetyk – mgr Sylwia Czaja-Stolc
Kierownik Pracowni Inżynierii Genetycznej dr n. med. Magdalena Dutka

Bezpieczeństwo pacjenta:

Każdy pacjent ma prawo do opieki psychologicznej. W razie potrzeby należy zgłosić prośbę lub potrzebę rozmowy z psychologiem do lekarza lub pielęgniarki.

Szczegółowe informacje dostępne są również na stronie www.uck.pl, zakładka „INFORMATOR PACJENTA” oraz w „Regulaminie Kliniki”.

Mimo, że dokładamy wszelkich starań aby zapewnić jak najwyższy poziom opieki i bezpieczeństwa. Każdy pacjent ma prawo do złożenia skargi i/lub wniosku do UCK w odniesieniu do Oddziału jak i osób odpowiedzialnych na poziomie funkcjonowania:

- Kliniki- do Ordynatora Kliniki lub Pielęgniarki Oddziałowej
- Lekarza dyżurnego i starszej pielęgniarki dyżuru w Oddziale Kliniki
- Dyrektora Naczelnego

Skargi mogą być składane ustnie lub pisemnie zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami.

W przypadku, gdy pacjent uzna to za stosowne, skargę może złożyć:

- w Pomorskim Oddziale Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia,
- u Rzecznika Praw Pacjenta, Warszawa, ul. Młynarska 46 (www.bpp.gov.pl)

W razie zaistnienia sytuacji dotyczącej problemów natury etycznej można zwrócić się o pomoc w ich rozwiązaniu do funkcjonującego w UCK Zespołu ds. Etyki. Wnioski należy składać w sekretariacie Dyrektora Naczelnego w kopertach zaadresowanych do Zespołu ds. Etyki lub przesyłkach odpowiednio zabezpieczonych ze względu na ochronę danych i informacji. Pacjent może też wysłać korespondencję na adres e-mail: etyka@uck.gda.pl

W szpitalu, dla ciągłej poprawy jakości usług medycznych, przeprowadzane są regularne badania satysfakcji pacjentów przez anonimową ankietę satysfakcji pacjenta, która może być przekazywana bezpośrednio pacjentowi, drogą elektroniczną lub pocztą po zakończeniu hospitalizacji.